

El camí Cardoner o camí de la Sal: una via de comunicació antiga entre Cardona i el Pirineu

- 26 de setembre del 2008 a les 19,30h
- Sala d'actes de la segona planta de La Llacuna Centre Cultural, Andorra la Vella

Jordi Pasques i Canut

Escriptor

▲ Currículum

Jordi Pasques i Canut (Oliana, 1964), és excursionista, naturalista i escriptor. Vinculat al món de l'excursionisme i estudis del patrimoni arqueològic, toponímic i natural del Pirineu català i andorrà. Fundador del Grup Excursionista d'Oliana, l'any 1986, entitat de la qual és president. Fundador de l'Associació Cultural Amics dels Pontarrons, per la salvaguarda del patrimoni romànic de l'Alt Urgell. És assessor en recursos naturals i ha desenvolupat estudis de seguiment i conservació de fauna pirinenca amenaçada, dins el programa LIFE II Trençalòs (*Gypaetus barbatus*), de la Unió Europea. Recupera camins antics i dissenya rutes a peu i en bicicleta de muntanya. Realitza inventaris de patrimoni i reportatges fotogràfics de caràcter etnogràfic i paisatgístic. Entre altres participacions, col·labora en el projecte *Ocupació del sòl i formes del paisatge de muntanya als Pirineus Orientals, de l'antiguitat a l'època medieval*, a la serra del Cadí, dirigit per Josep Maria Palet, de l'Institut Català d'Arqueològica Clàssica. Col·labora en el projecte *L'activitat minerometal·lúrgica antiga, medieval i moderna al vessant nord de la serra del Cadí*, dirigit pel doctor Josep Maria Mata-Perelló, de la Universitat Politècnica de Catalunya. Col·labora en el projecte de definició i investigació del Camí de la Sal, entre Cardona i el Pirineu francès. Col·labora amb l'Asociación Salinas de Interior, de Sigüenza (Guadalajara), en l'estudi dels salins del

Pirineu. Col·labora amb el Geseart, Grup Empordanès de Salvaguarda i Estudi de l'Arquitectura Rural i Tradicional. Col·labora amb l'Arxiu Gavín-Monestir de les Avellanes en la localització d'imatgeria religiosa i monuments megalítics. Col·labora amb el Servei de Fauna de la Generalitat de Catalunya en el seguiment de les poblacions de gall fer (*Tetrao urogallus*) del Prepirineu català. Col·labora en l'àrea de Territori i Paisatge de l'Obra Social de Caixa Catalunya. Col·labora en el projecte RUNA (Convergencia del Mundo Rural y la Naturaleza), de la Fundación Félix Rodríguez de la Fuente, FRF. Ha publicat poesia, prosa i guies excursionistes. Des de l'any 1992 publica una columna setmanal al *Diari d'Andorra* i col·labora al suplement *Pirineus* del diari *Segre* i a la revista *Cadípedraforca*.

La importància de la muntanya de sal de Cardona, un aflorament singular conegut des de l'antiguitat, ha suposat al llarg de segles d'explotació la creació d'uns camins emprats per portar la sal des de Cardona cap a d'altres indrets. El fet de trobar-se situada dita muntanya de sal en una posició geogràfica central, just al sud del territori prepirinenc, a la vall del riu Cardener, que té una conca hidrogràfica menor si la comparem amb les conques principals que té a ponent (la del Segre) i a llevant (la del Llobregat), fa que el transport de la sal cap al nord aprofiti dita vall del Cardener per anar a travessar el Pirineu.

El camí de la Sal que volem posar avui sobre la taula, en aquesta exposició sobre l'activitat econòmica a la serra de Cadí en l'antiguitat, més concretament en època romana, és el que parteix de Cardona i enfila cap al nord cap a Sant Llorenç de Morunys, la vall de la Vansa, el vessant occidental i septentrional de la serra de Cadí i finalment guanyar la plana de la Cerdanya. Podem fer una observació sobre el traçat d'aquesta ruta que al llarg del seu recorregut ens mostra evidències arqueològiques (en curs d'estudi) que confirmen un ús des de l'antiguitat, i tal vegada ja des de la prehistòria. Hem de fer notar que el camí de la Sal des de Cardona a la serra de Cadí evita la vall del Segre, que semblaria la via diguem-ne natural que de nord a sud obre pas entre terres obertes i engorjats (plana de la Cerdanya, forat de la Seu, ribera de l'Urgellet, estret de Trespunts, riberes d'Organyà i de Coll de Nargó, estret de la Garanta, el Grau d'Oliana i ja les terres més planes i aturonades d'Oliana en avall). Però són precisament les grans entalles les que eviten en general les vies antigues, ja que representen perills evidents per riuades i caiguda de pedres o per possibilitar d'esdevenir rateres en cas de travessar territoris hostils, amb població autòctona poc coneguda o recelosa amb els vianants. Així que, pel seu traçat, el camí de la Sal que passa per

Traçat del camí de la Sal des de Cardona cap a la serra de Cadí. Ben a prop del jaciment romà del Goleró, el camí canvia cap a llevant i paral·lel a la serra i a la vall del Segre, va cap a Cerdanya.

Foto: Google earth

Des de Cardona, el camí de la Sal va directe cap al nord, passant per les terres conreuades de Navès i continuant cap a Sant Llorenç de Morunys. El cercle superior indica el jaciment romà del Goleró, a l'extrem occidental de la serra de Cadí.

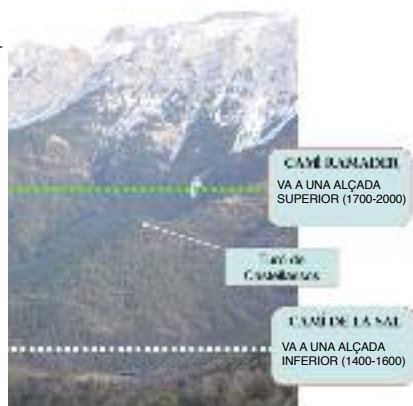
Foto: Google earth

Vista des de ponent del punt on el camí de la Sal assoleix la màxima alçada a la serra de Cadí, al collet de Bacanella (1.830 m). El jaciment romà del Goleró està indicat amb un cercle.

Foto: Google earth

Foto: Jordi Pasques

Traçat del camí ramader, a una alçada superior i del camí de la Sal, a una alçada inferior. Entre tots dos, l'estratègic punt de control del turó de Castellassos.

Cadí compleix a la perfecció les condicions per definir-lo com un itinerari segur, dreturer, en el sentit que és l'itinerari més curt entre Cardona i Cerdanya i a la vegada permet el seu ús a la població del nord i del sud del Cadí cap a les terres centrals catalanes. En aquest sentit, ha estat un camí fet servir a peu i amb muntures fins a la construcció de les carreteres i la generalització dels vehicles de motor.

El recorregut concret arrenca a Cardona, travessa allí mateix el Cardener i enfila cap al nord, per anar a passar entre Sorba i Navès, on trobem restes arqueològiques romanes (el martirologi de Sorba i el forns romans de terra sigil·lada que mossèn Joan Serra i Vilaró va trobar al pla d'Abella, Navès). Continua cap al nord pel fil de serra entre el riu d'Aigua d'Ora a llevant i el Cardener a ponent, per anar a passar per Besora, l'hostal de Guilanyà i baixar ja per l'obaga cap a les Cases de Posada, travessar el Cardener per Vallonga i arribar tot seguit a Sant Llorenç de Morunys. D'aquí, sense cap impediment, enfila de dret cap a coll de Port (un "portús" com altres que tenim al Pirineu amb passos de molt antic) i baixa cap a la vall de la Vansa, aigües avall de Tuixén. Ja a la falda del Cadí, en el seu vessant sud, passa per Fórnols i va a colar cap a la banda nord de la serra pel collet de Bacanella, a 1.820 metres d'altitud. Hi afegirem, que fins a aquest punt, el camí de la Sal coincideix amb el camí ramader que des de la Cardona puja a Cerdanya. A Fórnols, una hora abans, ja hem deixat el blanc de camí ramader que va a l'Urgellet i Andorra, seguint cap a Adraén per guanyar a coll de Creus les envistes de la vall del Segre a la Seu d'Urgell i les muntanyes andorranes.

Un cop al collet de Bacanella, ben a tocar del jaciment romà del Goleró, que el Lluís Obiols ens ha explicat detalladament com a lloc de transformació metal·lúrgica associat a mines

